

Participatieverslag Visie sociaal domein

Aanleiding

De gemeente Gouda is verantwoordelijk voor het bieden van zorg en ondersteuning aan inwoners die dat nodig hebben. Dit levert vragen op hoe ver die verantwoordelijkheid gaat en op welke wijze die wordt ingevuld. Waar eerder het adagium “iedereen kan meedoen” werd gehanteerd, maken budgettaire en personele grenzen het nu nodig om te “kiezen in schaarste”. De gemeente werkt daarom aan een nieuwe visie op het sociaal domein. Om richting te krijgen hoe die keuzes gemaakt moeten worden, is een uitgebreid participatietraject doorlopen waarbij inwoners, ervaringsdeskundigen, belangenbehartigers, maatschappelijke partners en professionals gevraagd zijn om hun kennis en ervaringen te delen als input voor de nieuwe visie op het sociaal domein en de verdere uitwerking hiervan in de praktijk.

Participatieproces

Van december 2025 tot en met mei 2026 zijn door medewerkers van de gemeente Gouda gesprekken gevoerd met inwoners, ervaringsdeskundigen, belangenbehartigers, geloofsgemeenschappen, professionele organisaties, vrijwilligersorganisaties en medewerkers van de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie. De overkoepelende vraag hierbij was: hoe houden we zorg en ondersteuning in Gouda beschikbaar én betaalbaar? Tijdens de participatie stonden de volgende vragen centraal:

1. Hoe garanderen we zorg voor de meest kwetsbaren aan de ene kant en voorkomen we dat geïndiceerde ondersteuning nodig is aan de andere kant?
2. Hoe zien betrokkenen hun eigen rol ten aanzien van dit vraagstuk?
3. Hoe maken we keuzes in het sociaal domein?

In dit document zijn de hoofdlijnen uit alle inbreng samengevat en in de bijlage staat een overzicht van de betrokkenen (geanonimiseerd). Hieronder is langs de lijnen van de drie belangrijkste inzichten de opgehaalde informatie vanuit de stad weergegeven.

1. Er zijn voor de meest kwetsbare inwoners, én vaker een beroep doen op de eigen kracht en het netwerk van inwoners

Uit de participatiegesprekken komt sterk naar voren dat betrokkenen het huidige vraagstuk herkennen: de vraag naar zorg en ondersteuning neemt toe, terwijl financiële middelen en de beschikbaarheid van professionals onder druk staan. Tegelijkertijd vinden deelnemers het essentieel dat zorg en ondersteuning toegankelijk blijven voor inwoners die deze het hardst nodig hebben.

De breed gedeelde overtuiging is daarom dat professionele ondersteuning vooral beschikbaar moet blijven voor inwoners met de meest complexe en kwetsbare situaties. Voor inwoners met lichtere ondersteuningsvragen wordt vaker gekeken naar wat zij zelf kunnen, wat hun omgeving kan betekenen en welke mogelijkheden aanwezig zijn in de sociale basis.

Preventie wordt daarbij gezien als een belangrijk antwoord op de toenemende druk. Investeren in ontmoeting, sociale netwerken, basisvaardigheden, opvoedondersteuning, mentale weerbaarheid en bestaanszekerheid kan voorkomen dat problemen zwaarder worden en uiteindelijk leiden tot specialistische ondersteuning.

Voorwaarde is wel dat de sociale basis zichtbaar, toegankelijk en voldoende sterk is. Buurthuizen, vrijwilligersinitiatieven, sportverenigingen, culturele activiteiten, scholen, geloofsgemeenschappen en ervaringsdeskundigen worden gezien als belangrijke plekken waar inwoners ondersteuning kunnen vinden en waar problemen vroegtijdig kunnen worden gesignaleerd.

Het uitgangspunt dat uit vrijwel alle gesprekken naar voren komt is: licht waar het kan, zwaar waar het moet.

2. Geen overschatting én geen onderschatting van inwoners

Een tweede belangrijke rode draad is dat inwoners sterk verschillen in hun mogelijkheden om zelf regie te voeren over hun leven en ondersteuning te organiseren. Daardoor past een uniforme benadering niet bij de praktijk.

Niet iedere inwoner beschikt over een ondersteunend netwerk, voldoende financiële middelen of vaardigheden om problemen zelfstandig op te lossen. Factoren zoals schulden, psychische problematiek, beperkte taal- of digitale vaardigheden, cognitieve beperkingen of een klein sociaal netwerk kunnen ervoor zorgen dat zelfredzaamheid beperkt is.

Tegelijkertijd benadrukken deelnemers dat veel inwoners juist meer kunnen dan soms wordt aangenomen. Wanneer mensen worden gestimuleerd, toegerust en ondersteund bij het ontwikkelen van vaardigheden, blijken zij vaak goed in staat om zelf stappen te zetten, verantwoordelijkheid te nemen en oplossingen te organiseren binnen hun eigen omgeving.

Veel organisaties geven aan dat zij hier al actief op inzetten door inwoners te ondersteunen bij het opbouwen van een netwerk, het versterken van vaardigheden en het vergroten van hun zelfvertrouwen. Daarmee wordt geprobeerd afhankelijkheid van professionele ondersteuning te voorkomen.

De uitdaging voor beleid en uitvoering is daarom om inwoners niet te onderschatten maar ook niet te overschatten. Dit vraagt om maatwerk, professionele afwegingen en oog voor individuele omstandigheden.

Daarnaast wijzen deelnemers erop dat juist kwetsbare inwoners vaak laat of helemaal geen hulp zoeken. Schaamte, wantrouwen, slechte ervaringen, onbekendheid met het aanbod en ingewikkelde procedures kunnen hierbij een rol spelen. Het actief bereiken van deze inwoners wordt daarom als een belangrijke opgave gezien.

3. De gemeente kan verbinding faciliteren door samenwerking te stimuleren en systemen te vereenvoudigen

Deelnemers zien voor de gemeente vooral een faciliterende, verbindende en richtinggevende rol. De gemeente hoeft niet alle vraagstukken zelf op te lossen, maar kan wel voorwaarden creëren waardoor inwoners, professionals, vrijwilligers en maatschappelijke organisaties beter kunnen samenwerken.

Een veelgenoemd aandachtspunt is het versterken van de samenwerking tussen formele en informele ondersteuning. Deelnemers zien kansen wanneer professionele organisaties, vrijwilligersinitiatieven, mantelzorgers, scholen, huisartsen, welzijnsorganisaties en andere partners elkaar beter weten te vinden en gezamenlijk optrekken rond inwoners.

Daarnaast wordt het belang van duurzame relaties benadrukt. Vertrouwen, continuïteit en langdurige samenwerking worden gezien als noodzakelijke voorwaarden om inwoners goed te kunnen ondersteunen. Dit geldt zowel voor de relatie tussen inwoners en professionals als voor de samenwerking tussen organisaties onderling.

Ook komt uit de gesprekken naar voren dat inwoners en professionals regelmatig vastlopen in een complex systeem van regels, loketten, procedures en verantwoordingsstructuren. Deze systeemwereld sluit niet altijd goed aan bij de leefwereld van inwoners.

Van de gemeente wordt daarom verwacht dat zij waar mogelijk vereenvoudigt, verbinding organiseert en ruimte biedt voor maatwerk. Door samenwerking te stimuleren, partners samen te brengen, bureaucratische belemmeringen weg te nemen en professionals handelingsruimte te geven, kan de gemeente bijdragen aan een effectiever en mensgericht sociaal domein.

Veel deelnemers zien hierin een belangrijke randvoorwaarde om de beweging naar meer eigen kracht, sterkere gemeenschappen en toegankelijke ondersteuning daadwerkelijk te laten slagen.

Lijst van betrokkenen

22 Inwoners van de wijk Bloemendaal
Alzheimer Nederland
ANBO-PCOB Afdeling Gouda
ASVZ (Algemene stichting voor zorg en dienstverlening)
Bibliotheek Gouda
Brede School Gouda
Brugfunctionaris Marokkaanse gemeenschap
Coro d'Oro
Cultuurhuis Garensponnerij
Cultuurmakelaar
Dichtersvereniging/ Goudse dichtersschool
Energiecoach
Ervaringsdeskundigen
Fietsmaatjes
Filmhuis Gouda
Filmmaker, documentair
Fotograaf / Tackenvogel Producties
Future the crowd / theatermaker
Gedeelde Zorg
Geloofsgemeenschappen
GO Sportief & Wandel mee met Gezond Genieten van Gouda
Gouda Bruist
Gouda Inclusief
Gouda Jazz Festival
Goudse Adviesraad en Goudse Cliëntenraad
Goudse Adviesraad voor mensen met een beperking
Goudse popschool
Goudse Schouwburg en Cinema Gouda
Goudse zomeravonden
Gemeenschappelijke Regeling Jeugd & WMO Midden-Holland
HBO-studenten Driestar (richting Associate degree Pedagogisch Educatief Professional en Hbo Pedagogiek)
Hecht (GGD Hollands Midden)
Het Gouwe Palet
HipHelpt Gouda
Huisartsenpraktijk
Humanitas Midden-Holland
INGouda
Inloophuis Domino
Jeugdtheaterhuis
Jong Belegen Gouda
Jodan Boys
Jongeren Politiek Actief
Kernkompas
Kind@Co Ludens
Kwadraad
Kwintess

Leger des Heils
Lelie Zorggroep
Medewerkers van de gemeente, afdelingen OSA, WNF, ZNO en Leerlingzaken
Moedergroep Peuteropvang de Helden
Mozaïek Wonen
Museum Gouda
Netwerk van Goudse rijksambtenaren en Goudse academici
Nonfoodbank Gouda e.o.
Openbare basisschool het Schateiland (stichting Klasse)
Onafhankelijke Clientondersteuners
Palet Welzijn (Mantelzorgondersteuning)
Papierwinkel Sociaal Team
Partou Kinderopvang
Poppentheater
Present Gouda
Qima Zorg
Quadrant Kindercentra
Samen voor Goud
Scootmobielclub
Sociaal Team Gouda
Sport.Gouda
Sportraad Gouda
Stadskant
Stedelijke Harmonie Caecilia
Stichting 21 maart
Stichting Gedeeld verleden, gezamenlijke toekomst
Stichting Stadhuis
Stichting UAE
Stichting voor Inclusie en discriminatiebestrijding (Idb)
Stichting Kernkracht
Stichting Voedselbank Gouda e.o.
Studio Gonz
Swanenburgshofje
Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Midden-Holland en Rijnstreek
Theatersterren
The Engine
Unit4art
Verschillende inwoners die sleutelpersoon zijn voor andere inwoners
VGZ Zorgverzekering
Vrijwilligersinformatiepunt Gouda
Yoep
Zonta Gouda
Zorgoppas
Zorgpartners Midden-Holland